

Helsinki

Stadin HYTE- barometri 2023

Vuosittainen hyvinvointikertomus

Stina Högnabba & Suvi Määttä

Helsingin Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) keskeinen tavoite on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja eriarvoisuuden vähentyminen

Mistä koostuu Helsingin hyvinvointisuunnitelma?

Vuosien 2022–2025 Helsingin hyvinvointisuunnitelmassa on kuusi painopistettä. Ne ovat mielen hyvinvointi, harrastaminen ja vapaa-aika, liikkuminen, terveelliset elintavat, hyvät väestösuhteet ja turvallinen ja kaunis kaupunki.

Nämä kuusi painopistettä kattavat yhteensä 50 tavoitetta ja 106 toimenpidettä.

Helsingin hyvinvointisuunnitelma löytyy täältä: <https://hyte.hel.fi/hyvinvointisuunnitelma/>

Mikä on Stadin HYTE-barometri?

Stadin HYTE-barometri kuvaa Helsingin hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisen tilaa keväällä 2023. Barometri sisältää valittuja konkreettisia nostoja toimenpiteistä sekä havainnollistaa helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveydentilaa hyvinvointisuunnitelman seurantamittareiden valossa. HYTE-barometri on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § mukainen vuosittainen hyvinvointikertomus. Stadin HYTE-barometri on käsitelty ja hyväksytty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä 19.4.2023.

Miten vuoden 2023 Stadin HYTE-barometrin tiedot kerättiin?

Hyvinvointisuunnitelmaan liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden seurantatiedot kerättiin 16–30.1.2023. Nimetyt vastuuhenkilöt raportoivat HYTE-seuranta-alustalle toimenpiteiden tilanteen kyseisenä hetkenä (ei aloitettu-juuri aloitettu-hyvin käynnissä-valmis) sekä ilmoittivat tiedon toimenpiteiden prosessimittareista. Prosessimittarit (yht. 145 kpl) ovat joko sanallisia kuvauksia tai yksittäisiä lukuarvoja, jotka mittaavat sitä, että miten hyvin toimenpiteiden prosessit ovat edenneet tai toteutuneet. Tässä raportissa nostetaan esille osa toimenpiteistä. Esiteltävien toimenpiteiden valintaan on osallistunut lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden HYTE-verkostot.

Seurantamittarien tietolähteinä ovat pääsääntöisesti kansalliset väestötutkimukset, kansalliset rekisterit, Helsingin kaupungin toteuttamat tutkimukset sekä Helsingin kaupungin toimialojen keräämät tiedot. Seurantamittarit ovat tilastollisia tunnuslukuja, jotka kuvaavat painopisteen tilaa ja muutoksia tiivistetysti. Luku kertoo kyseisen painopisteen toimenpiteiden vaikutuksista väestön hyvinvointiin ja terveyteen.

Tässä julkaisussa seurantamittareita tarkastellaan prosenttiosuuksien lisäksi yleensä myös taustatekijöiden valossa (esim. syntyperä, sukupuoli, koulutustausta, perheen taloudellinen tilanne, asuinalue). Taustatekijöiden mukainen tarkastelu pyrkii nostamaan esille havaittavissa olevia helsinkiläisten hyvinvointi- ja terveyseroja, mutta se ei ole kattava kuvaus kyseisestä ilmiöstä Helsingissä. Tässä raportissa korostuu taustatekijät, joiden mukaan eroja on selkeimmin havaittavissa saatavilla olevan tiedon pohjalta, kun taas vähäisemmälle tarkastelulle jäävät ne taustatekijät, joiden mukaan eroja ei esiinny tai joiden mukaan tietoa ei ole saatavilla.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää yhteensä 47 seurantamittaria ja tässä barometrissä esitellään vain osa. Kaikki mittarit löytyvät: <https://hyte.hel.fi/hyvinvointikertomus/>

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille

Mihin käsityksiin pohjautuu Helsingin hyvinvointisuunnitelma?

- Helsingin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllä (HYTE-työ) halutaan luoda mahdollisuudet *toimijuuteen, toiveikkuuteen, turvallisuuteen ja tulevaisuuteen*.
- Helsingin HYTE-työtä ohjaa systeeminen ja kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa nojaututaan sosiaalisen laadun määritelmiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Näissä nostetaan keskiöön kaupunkilaisten elämänlaadun kokemukset ja tärkeinä lähtökohtina ovat yksilön fyysinen toimintakyky, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä elinympäristön terveellisyys ja toimivuus ja sitä kautta myös keskeisten palvelujen saatavuus.

Mihin hyvinvointisuunnitelmalla ja sen tavoitteilla pyritään?

- edistetään hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaupunkilaisten arjen ympäristöissä
- edistetään oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja asukkaiden mahdollisuuksia osallisuuteen.
- ehkäistään hyvinvointi- ja terveyseroja, syrjäytymistä ja yksinäisyyttä
- edistetään tietoon perustuvien ehkäisevien toimintatapojen ja mallien käyttöä
- tuetaan sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävän kaupungin kehitystä

Miten hyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan?

- HYTE-työ on kaupungin eri toimialojen yhteistyössä yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden arjen elinympäristöihin kohdistuvaa toimintaa. Tärkeitä kumppaneita ovat kolmannen sektorin toimijat sekä kaupunkilaiset.
- HYTE-työ tavoittaa eri ikä- ja väestöryhmät Helsingissä.
- Kaikki Helsingin kaupungin toimialat ja kaupunginkanslia yhteistyössä osallistuvat suunnitelman toteuttamiseen. Myös järjestöt, valtionhallinto, yliopistot ja muut yhteistyökumppanit ovat mukana toiminnassa.

Helsingin hyvinvointisuunnitelman tavoitekokonaisuuksien oletetut vaikutukset

Fyysinen toimintakyky	Psyykinen hyvinvointi	Sosiaalinen hyvinvointi	Elinympäristö
<ul style="list-style-type: none"> • toimintakyky vahvistuu • liikunnallinen elämäntapa lisääntyy • elintavat paranevat (ylipaino, ravitsemus, päihteiden käyttö, uni) • koettu terveys paranee 	<ul style="list-style-type: none"> • hyvinvointi ja elämänlaatu paranevat • mielen hyvinvointi vahvistuu • merkityksellinen tekeminen lisääntyy • tarpeellisuuden tunne vahvistuu • työllisyysaste paranee 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset suhteet vahvistuvat • osallisuuden kokemus lisääntyy • yhteisöllisyys vahvistuu • vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät • toimijuus vahvistuu • yksinäisyys vähenee 	<ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuudet mielekkääseen harrastamiseen ja vapaa-aikaan paranevat • lasten oikeudet vahvistuu • toimiva ja sujuva arki paranee • turvallisuuden kokemus lisääntyy • lähisuhdeväkivalta vähenee • kaupunkitilan viihtyvyys lisääntyy

Kaupunkilaisilla on hyvä, turvallinen ja omanlaisensa elämä viihtyisässä ja kauniissa kaupunkitilassa.

1. Mielen hyvinvointi

- Toimenpiteet: 16 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 21 kpl
- Seurantamittarit: 10 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Noin joka neljäs nuori kokee positiivista mielenterveyttä. Aikuisten ja ikääntyneiden positiivinen mielenterveys on samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Silti mielen hyvinvoinnin haasteet koettelevat helsinkiläisiä monin tavoin.

Mielialaan liittyviä ongelmia v. 2021

4.-5.-lk.

Miehet

20%

(+6 %-yks. vrt. v. 2019)

Naiset

26%

(+8 %-yks. vrt. v. 2019)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus v. 2021

Nuoret¹

Miehet

9%

(+1,5 %-yks. vrt. v. 2019)

Naiset

34%

(+11 %-yks. vrt. v. 2019)

Lähde: THL/Kouluterveyskysely

¹8.-9.-luokkalaiset ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin alle 21-vuotiaat opiskelijat

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet, yli 20-v., v. 2022

Matala koulutusaste

19%

(+4 %-yks. vrt. v. 2018)

Keskitason koulutusaste

23%

(+12 %-yks. vrt. v. 2018)

Korkea koulutusaste

16%

(+5 %-yks. vrt. v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet v. 2022

20-64-v.

Miehet

19%

(+6 %-yks. vrt. v. 2018)

Naiset

24%

(+9 %-yks. vrt. v. 2018)

yli 75-v.

Miehet

9%

(muutos on alle +/- 1%-yks. vrt. v. 2018)

Naiset

13%

(+4 %-yks. vrt. v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Psyykinen kuormittuneisuus on yhteydessä fyysisiin sairauksiin. Esimerkiksi diabeteksen, verenpainetaudin, kohonneen kolesterolipitoisuuden, sepelvaltimotaudin ja nivelrikon riskit ovat suuremmat, jos on merkittävästi psyykkisesti kuormittunut.

Lähde: Ahlgren-Leinvuo ym. 2022, aineistolähde: PKS-hyvinvointikysely

Miten helsinkiläisten mieli voi?

Helsinkiläisten yksinäisyys on yleistynyt.

Yksinäisyys v. 2021 tai v. 2022

4.-5.-lk.

4%

(ei muutosta vrt. v. 2019)

8.-9.-lk.

18%

(+6 %-yks. enemmän kuin v. 2019)

Toinen aste²

20%

(+7 %-yks. enemmän kuin v. 2019)

20–64-v.

13%

(+4 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

65–74 -v.

11%

(+4 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

yli 75-v.

13%

(+4 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

Lähteet: THL/Kouluterveyskysely & THL/FinSote & Terve Suomi

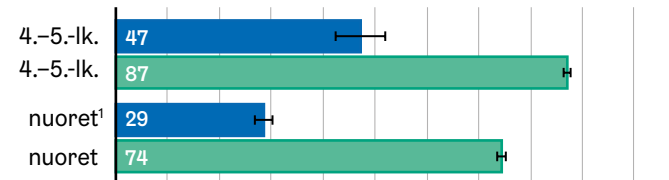
Yksinäisyys ja mielen hyvinvoinnin haasteet kietoutuvat keskenään yhteen. Helsinkiläisnuorten ahdistuneisuus, koulu-uupumus tai heikompi koettu terveys ovat todennäköisempää, jos nuori kokee yksinäisyyttä. Vastaavasti nuorten koulu-uupumus, yksinäisyys, heikompi koettu terveys tai alhaisempi tyytyväisyys elämään ovat todennäköisempää, jos nuori kokee ahdistuneisuutta.

Lähde: Määttä, 2022, aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

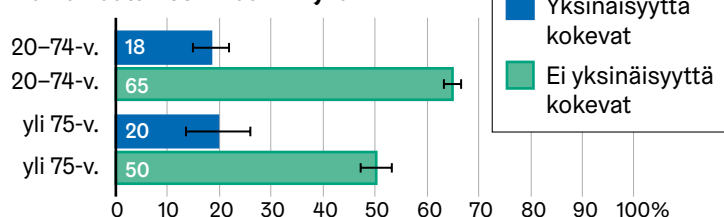
Yksinäisyyttä kokevat lapset ja nuoret ovat muita harvemmin tyytyväisiä elämäänsä, puolestaan yksinäisyyttä kokevat aikuiset ja ikääntyneet pitävät elämänlaatuaan keskimäärin hyvänä muita harvemmin.

Yksinäisyys

Tyytyväinen elämäänsä

Elämänlaatu keskimäärin hyvä

Aineistolähteet: THL/Kouluterveyskysely & PKS-hyvinvointikysely

Nuoret pojat ovat tyttöjä useammin koulutuksen ulkopuolella.

Koulutuksen ulkopuolella olevat 17–24-vuotiaat v. 2021¹

(ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa eikä ole opiskelija parhaillaan)

Miehet

Naiset

12% 7%

Lähde: Tilastokeskus/Tutkintorekisteri

Kyseiset osuudet ovat noin prosenttiyksikön korkeammat kuin edeltävinä vuosina.

¹ HYTE-kerroin-indikaattori

² Lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuosikurssi, alle 21-vuotiaat

Miten toimenpiteet etenevät?

- Kaikissa Helsingin kaupungin peruskouluissa pidetään tunne- ja vuorovaikutustaitojen opitunteja.
- Osana lasten, nuorten ja perheiden mielenterveyden palveluketjutyötä on päivitetty 7–17-vuotiaiden matalan kynnyksen palvelumalli. Common Approach (Hyvinvointia yhdessä) -mallin koulutuksiin on osallistunut tähän mennessä 682 henkilöä eri toimialoilta. Työn tueksi on perustettu implementoinnin suunnittelutyöryhmä.
- Päihde- ja psykiatriapalveluissa (Miepit ja terveysasemat) on työikäisten osalta otettu käyttöön ohjatun omahoidon interventiot, joissa hyödynnetään mielenterveystalo.fi omahoito-ohjelmia.
- Ikääntyneiden mielen hyvinvointia tukevia tilaisuuksia, kuten etsivän vanhustyön aluetyöpajoja ja seniori-infon yleisötilaisuuksia, on järjestetty 40 kpl.
- Yhteistyössä Metropolia Amk:n ja Mieli ry:n kanssa on toteutettu alustavat arviot 2 osiosta Hyvän mielen kunta -tarkistuslistasta (mielenterveyden edistäminen kunnan tehtävänä sekä yhteistyö ja kumppanuudet, yht. 9 osiota).
- Kaupungin henkilöstön osaamista mielen hyvinvoinnin teemoista on vahvistettu monin tavoin (esim. yksinäisyyden omahoito-ohjelma, masennusherkyys ja tietoinen läsnäolo -koulutus, traumainformoitu työote -koulutus, tunne- ja vuorovaikutustaitokoulutus). Koulutukset jatkuvat myös vuoden 2023 aikana.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

2.

Harrastaminen ja vapaa-aika

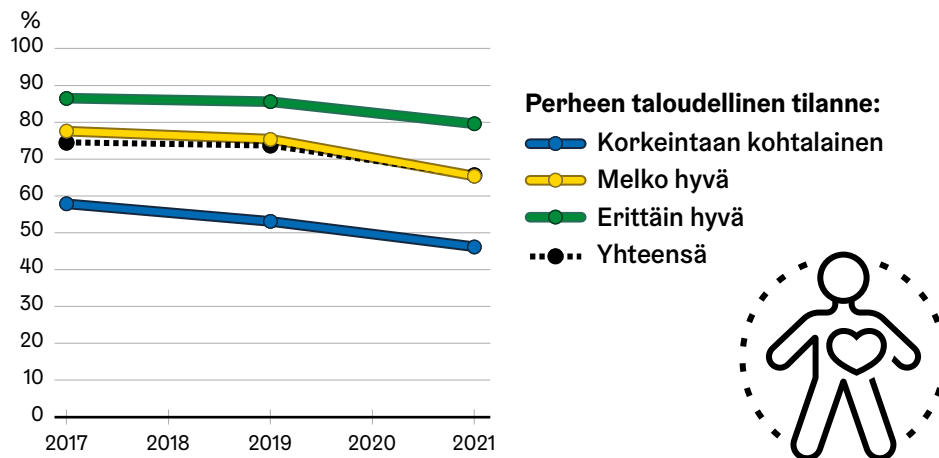

- Toimenpiteet: 14 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 18 kpl
- Seurantamittarit: 5 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Suuri osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä. Silti nuorten tyytyväisyys elämään on heikentynyt varsinkin niillä nuorilla, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen korkeintaan kohtalaiseksi. Puolet aikuisista ja ikääntyneistä kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi. Elämänlaadun kokemus on heikentynyt helsinkiläisillä.

Nuorten tyytyväisyys elämään¹

Lähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto.

¹9.-luokkalaisten ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin alle 21-vuotiaat opiskelijat

Perheen koettu taloudellinen tilanne on yksi keskeinen helsinkiläisnuorten tyytyväisyyttä elämään määrittävä tekijä. Toisin sanoen, helsinkiläisnuoret, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen erittäin hyväksi, ovat muita todennäköisemmin tyytyväisiä elämäänsä senkin jälkeen, kun on huomioitu nuorten yksilölliset piirteet, perhetausta, muu koettu kasvuympäristö ja asuinalue.

Lähde: Määttä, 2022, aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi kokevien osuus, yli 20-v., v. 2022

Matala koulutusaste

43%

(-10 %-yks. vrt. v. 2018)

Keskitason koulutusaste

48%

(-17 %-yks. vrt. v. 2018)

Korkea koulutusaste

64%

(-3 %-yks. vrt. v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

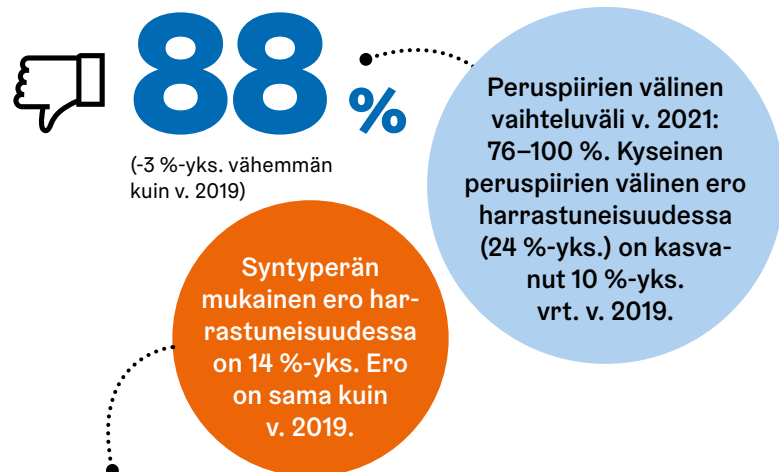
Elämänlaatu on selkeästi keskimääräistä heikompaan työttömillä, lomautetuilla, työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla tai toimeentulovaikeuksia kokevilla. Psykkinen kuormittuneisuus lisää myös riskiä heikommalle elämänlaadulle.

Lähde: Ahlgren-Leinvuo ym. 2022, aineistolähde: PKS-hyvinvointikysely

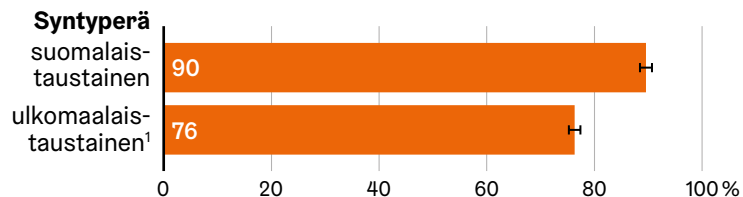
Mitä kuuluu helsinkiläisten harrastamiselle ja vapaa-ajalle?

Syntyperä määrittää lasten harrastamisen säännöllisyyttä. Harrastamisen säännöllisyys erkaantuu myös alueittain.

Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa v. 2021

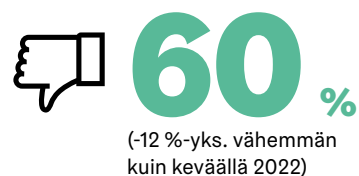

Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

Asuinalueellani on mielestäni tarpeeksi itseäni kiinnostavia vapaa-ajan mahdollisuuksia, kevät 2023

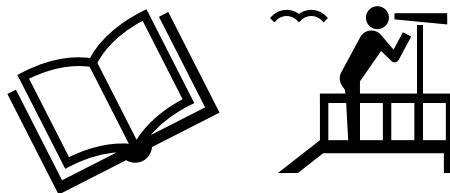
Alueen vapaa-ajan mahdollisuudet arvioivat heikoimmiksi 30–39-vuotiaat, parhaiksi 70–79-vuotiaat.

Lähde: Hirvonen, 2022, aineistolähde: Helsinki-barometri

¹Ulkomaalaistaustaisuudella tarkoitetaan seuraavia vaihtoehtoja: a) nuori itse on syntynyt Suomessa, mutta molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi muualla tai b) nuori ja molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi on syntynyt muualla.

Joka neljäs aikuinen osallistuu aktiivisesti erilaisten kerhojen, yhdistysten, tms. toimintaan.

Aktiivisesti osallistuvat v. 2020, yli 20-v.

Ikääntyneiden aktiivinen osallistuminen heijastuu myönteisesti muuhun hyvinvointiin.

Aktiivisesti erilaisten kerhojen, yhdistysten tms. toimintaan osallistuvista yli 75-vuotiaista²

kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi	62 %
kokee terveytensä korkeintaan keskinkertaiseksi	40 %
on psyykkisesti merkittävästi kuormittuneita	3 %
kokee yksinäisyyttä	8 %

Lähde: PKS-hyvinvointikysely

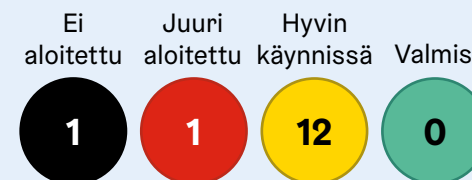
²Aktiivisesti osallistuvien yli 75-v. ja ei-aktiivisesti osallistuvien yli 75-v. välillä esiintyy tilastollisesti merkitsevä ero kyseisissä indikaattoreissa niin, että aktiivisesti osallistuvien osuudet ovat paremmat hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta kuin ei-aktiivisesti toimintaa osallistuvien.

Miten toimenpiteet etenevät?

- 64 % eli 4 274 v. 2020 syntyneistä lapsista on ilmoittautunut kulttuurin kummilapsi-toimintaan. Vastaava osuus v. 2021 syntyneistä on 63 % eli 4 441.
- Suomen Harrastamisen Malli on tavoittanut 30 % 3–6-luokkalaisista (=12 000 lasta).
- Kotona asuvien ikääntyneiden osallistumista taide- ja kulttuuritoimintaan (esim. tanssi, elokuvat, klovneria, hävikkikukkalyöpajat ja sirkustaide) tuettiin myöntämällä 1,3 milj. € avustusta 28 eri taide- ja kulttuuritoimijalle v. 2022.
- Vapaaehtoistoiminnassa on vahvistettu ikääntyneiden kulttuurikaveritoimintaa järjestöyhteistyönä. 90 kulttuurikaverilla oli 1 021 asiakaskäyntiä v. 2022 aikana.
- Vapaaehtoistoiminnasta viestimistä on tehostettu mm. järjestämällä kaupungin työntekijöille suunnattu Helvi-verkkokoulutus, lähettämällä uutiskirjeitä sekä kehittämällä nettisivuja.
- Alueelliset Helsingin kulttuurityön mallit, joita toteuttaa 12 taidelaitosta tai yhteisöä, ovat hyvin käynnissä 4 eri kaupunginosassa. Mallit ovat tavoittaneet monipuolisesti kaupunkilaisia; myös heitä, joilla ei ole aikaisemmin ollut mitään kosketusta taiteeseen ja kulttuuriin. Toteutuneissa hankkeissa osallistujat ovat kokeneet voimaantumisen, ilon ja onnistumisen tunteita.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

3. Liikkuminen

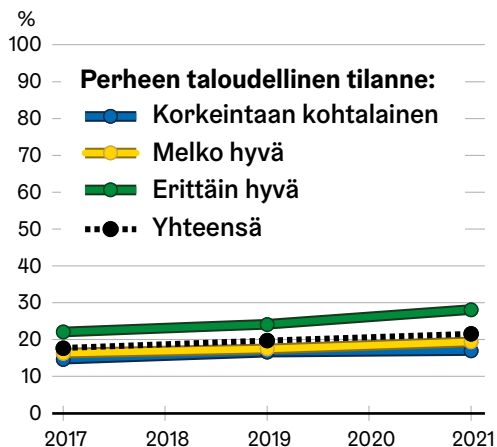
- Toimenpiteet: 10 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 17 kpl
- Seurantamittarit: 5 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Helsinkiäisten liikunnallisessa elämäntavassa on tapahtunut monia myönteisiä kehityssuuntauksia. Silti suuri osa helsinkiläisistä ei liiku terveytensä kannalta riittävästi.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat nuoret¹

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

Vaikka aiempaa suurempi osa helsinkiläisnuorista liikkuu vähintään tunnin päivässä, erot perheen taloudellisen tilanteen mukaan ovat kasvaneet. Ryhmien välisen eron kasvu selittyy varsinkin sillä, että aiempaa useampi nuori, joka arvioi perheen taloudellisen tilanteen erittäin hyväksi, liikkuu vähintään tunnin päivässä, kun muissa ryhmissä osuus ei ole juurikaan muuttunut viime vuosien aikana.

Vähintään tunnin päivässä liikkuminen on keskeinen nuorten tyytyväisyyttä elämään vahvistava tekijä. Nuoret, jotka liikkuvat vähintään tunnin päivässä, ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin nuoret, jotka eivät liiku vähintään tunnin ajan päivässä, mutta ovat muuten samankaltaisia perhetaustaltaan, yksilöllisiltä piirteiltään, kasvuympäristöltään ja asuinalueeltaan.

Lähde: Määttä, 2022, aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

¹ 8.-9.-luokkalaisten ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin alle 21-vuotiaat opiskelijat

Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus v. 2022, yli 20-v.

Matala koulutusaste

56%

(-3 %-yks. vähemmän kuin v. 2020)

Keskitason koulutusaste

51%

(-4 %-yks. vähemmän kuin v. 2020)

Korkea koulutusaste

52%

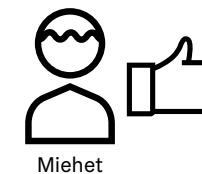
(-4 %-yks. vähemmän kuin v. 2020)

Lähde: THL/Terve Suomi

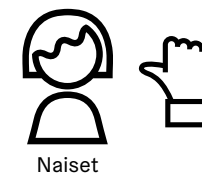
Alueelliset erot lasten liikkumisessa selkeät, varsinkin poikien vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut vuoden 2019 notkahduksesta.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat 4.- ja 5.-luokkalaisten v. 2021

46%

(+4 %-yks. enemmän kuin v. 2019)

36%

(muutos on alle +/- 1 %-yks. kuin v. 2019)

Lähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

Vaikka v. 2021 poikien vähintään tunnin liikkuvien osuus on parantunut ja tyttöjen pysynyt samalla tasolla verrattuna v. 2019, molempien sukupuolten osuudet v. 2021 olivat kuitenkin matalammat kuin v. 2017.

Peruspiirien välinen vaihteluväli v. 2021: 28–59 %. Kyseinen peruspiirinen välinen ero liikkumisessa (31 %-yks.) on kaventunut 2 %-yks. vrt. v. 2019.

Miltä näyttää helsinkiläisten liikunnallinen elämäntapa?

Runsaalla kolmanneksella 5. -ja 8.-luokkalaisista on heikko fyysinen toimintakyky.

Heikko fyysinen toimintakyky v. 2022

5.-luokkalaiset

8.-luokkalaiset

35% **37%**

Osuudet ovat vaihdelleet 32–40 % välillä viime vuosina.

Lähde: Opetushallitus/Move!-mittaus

Terveysliikuntasuosituksen mukainen liikkuminen vahvistaa helsinkiläisten hyvinvointia.

Terveysliikuntasuosituksen saavuttavista yli 20-v.¹

Ei-terveysliikuntasuosituksen saavuttavista yli 20-v.

kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi

72%

52%

kokee terveytensä korkeintaan keskinkertaiseksi

13%

39%

on psyykkisesti merkittävästi kuormittuneita

11%

19%

on yksinäisiä

9%

16%

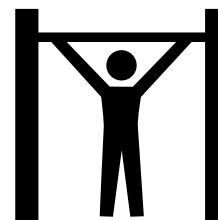
Lähde: PKS-hyvinvointikysely

¹Terveysliikuntasuosituksen saavuttavien ja ei-terveysliikuntasuosituksen saavuttavien välillä esiintyy tilastollisesti merkitsevä ero kyseisissä indikaattoreissa niin, että terveysliikuntasuosituksen saavuttavien osuudet ovat paremmat hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta kuin ei-terveysliikuntasuosituksen saavuttavien.

LiikkuMISSopimuksen käyttöaste sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa v. 2022

63%

Yhteensä 7 500 voimassaolevaa sopimusta.
(tilanne 01/2023)

Lähde: Helsingin kaupunki/sotepe-toimiala

Joka viides Helsingin kaupungin työntekijöistä liikkuu vähän vapaa-ajalla ja työmatkoilla.

Vapaa-ajalla ja työmatkoilla vähän liikkuvat työntekijät v. 2022

20%

(-1 %-yks. vähemmän kuin v. 2020 ja -3 %-yks. vähemmän kuin v. 2018)

Lähde: TTL/Kunta10-tutkimus

Miten toimenpiteet etenevät?

- Kaikki kaupungin varhaiskasvatussyksiköt ovat mukana kansallisessa Liikkuva Varhaiskasvatus -ohjelmassa, jossa on mm. koulutettu varhaiskasvatuksen henkilökuntaa lasten liikkumiseen liittyen sekä edistetty varhaiskasvatussyksiköiden liikkumisolosuhteita.
- Liikkumisen näkökulma on sisällytetty lapsen henkilökohtaiseen vasu-keskusteluun.
- Toimialayhteinen Move!-projektiryhmä on laatinut 20 erillistä toimenpidettä sisältävän projektisuunnitelman Move!-prosessin kehittämiseksi Helsingissä v. 2022–2025.
- Liikuntacoach-toiminta keräsi 7 300 toisen asteen opiskelijoiden käyntikertaa v. 2022. Nuorten palaute on ollut positiivista.
- Työkäisille suunnattu liikkumisen edistämisen mini-interventiomalli on kehitetty moniammatillisessa työryhmässä yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa kokeiltavaksi kliinisessä työssä ja sosiaalityössä.
- Kaupungin henkilöstöliikunnan Liikuntakoutsaus-toimintamallilla on vaikutettu positiivisesti työntekijöiden liikkumiseen, työkykyyn ja hyvinvointiin.
- Ikääntyneiden liikkumiseen kannustavien etäpalveluiden käyntikertoja eri palveluissa v. 2022 oli 26 318.
- Ikääntyneiden ohjatun liikunnan kehittäminen on jatkunut yhteistyössä usean toimijan kanssa. Näiden toimijoiden ohjattujen liikuntapalveluiden käyntimäärä oli reilut 253 000 vuonna 2022.
- Ikääntyneille suunnatusta liikkuMISSopimuksesta järjestettiin 7 koulutusta henkilöstölle v. 2022. Osallistujia oli yht. 340 henkilöä.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

4. Terveelliset elintavat

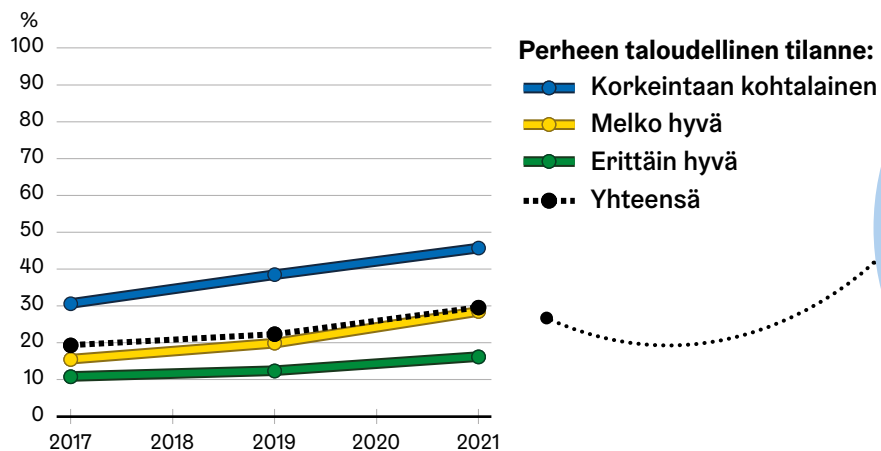
- Toimenpiteet: 31 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 39 kpl
- Seurantamittarit: 10 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita

Suuri osa lapsista, nuorista, aikuisista ja ikääntyneistä kokee terveytensä hyväksi. Koulutustaso ja perheen koettu taloudellinen tilanne määrittävät kokemusta omasta terveydestä. Samaan aikaan Helsingissä esiintyy selkeitä väestöryhmittäisiä eroja elintavoissa ja terveydessä.

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, 8.- ja 9.-luokkalaiset¹

8.- ja 9.-luokkalaisten erot koetussa terveydessä perheen koetun taloudellisen tilanteen mukaan ovat kasvaneet. Korkeintaan kohtalaiseksi perheen taloudellisen tilanteen kokevien ja erittäin hyväksi perheen taloudellisen tilanteen kokevien ero koetussa terveydessä oli 20 %-yks. v. 2017, kun vastaava ero oli 29 %-yks. v. 2021.

Lähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

¹8.-9.-luokkalaisten ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin alle 21-vuotiaat opiskelijat

Terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevat, v. 2022, yli 20-v.

Matala koulutusaste

38%

(muutos on alle +/- 1%-yks. vrt. v. 2018)

Keskitason koulutusaste

32%

(+6 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

Korkea koulutusaste

23%

(-2 %-yks. vähemmän kuin v. 2018)

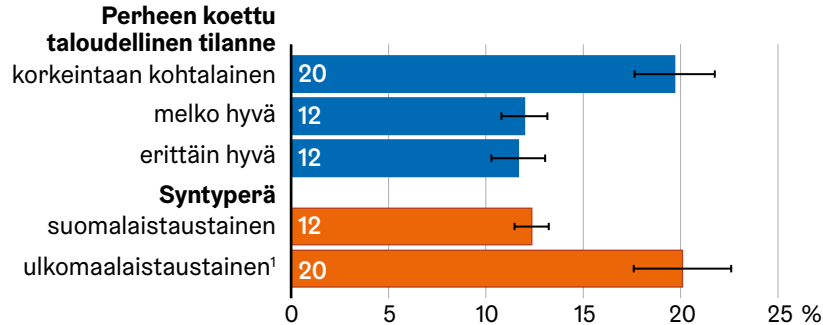

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Millä tolalla on helsinkiläisten elintavat ja terveys?

8.- ja 9.-luokkalaisten itseraportoitu ylipainoisuus on yleisempää ulkomaalaistaustaisilla tai nuorilla, jotka kokevat perheen taloudellisen tilanteen korkeintaan kohtalaiseksi.

Itseraportoitu ylipainoisuus

Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

8.- ja 9.-luokkalaisten itseraportoitu ylipainoisuus v. 2021²

Lähde: THL/Kouluterveyskysely

14%

(muutos on alle +/- 1%-yks. vrt. v. 2019)

Lihavuus on yleisempää matalammin koulutetuilla.

Lihavien osuus v. 2022, yli 20v.³

Matala koulutusaste

25%

(+4 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

Keskitasen koulutusaste

20%

(+7 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

Korkea koulutusaste

16%

(+3 %-yks. enemmän kuin v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Muistinsa huonoksi kokevien osuus v. 2022, yli 75-v.

6%

(-2 %-yks. vähemmän kuin v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi v. 2022, yli 75-v.

50%

(-2 %-yks. vähemmän kuin v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Alkoholia liikaa käyttävien osuus v. 2022, yli 20-v.

28%

(-3 %-yks. vähemmän kuin v. 2018)

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Alkoholia liikaa käyttävät ovat muita useammin yksinäisiä, ja heillä on esimerkiksi diagnosoitu masennus muita yleisemmin.

Lähde: Ahlgren-Leinvuo, ym. 2022, aineistolähde: PKS-hyvinvointikysely

Miten toimenpiteet etenevät?

- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön puheeksiotolle lasten ja nuorten kanssa on sovittu toimintatavat osana terveystarkastuksia.
- Hyvinvointikahvilatoiminta on käynnistynyt lähes kaikissa toisen asteen oppilaitoksissa.
- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan nuorten palveluissa on otettu käyttöön ChatBot Hester.
- Perheiden tietoisuutta terveellisistä elintavoista on lisätty mm. ravitsemusterapeuttien osallistumisella kehitysvammaistyön asukasiloihin.
- Tammikuussa 2023 on kutsuttu n. 3 700 v. 1979 syntyntä helsinkiläismiestä Kundit kondikseen -terveystarkastuksiin.
- Ehkäisevän päihdetyön sekä Pakka-toiminnan kehittämiseksi toteutettiin päihdetilannekysely v. 2022.
- Omaolon terveystarkastuksia ja hyvinvointivalmennuksia on markkinoitu laajasti syksyllä v. 2022. Täytettyjä terveystarkastuksia oli 2 542 kpl ja näistä Helsingin terveysasemien ammattilaisten käsiteltäväksi lähetettiin 699.
- Kaikille v. 2022 75 tai 85 vuotta täyttäneille helsinkiläisille postitettiin palveluopas.
- Ikääntyneitä koskevien HUOLI-ilmoitusten määrä kasvoi 27 %:lla verrattuna vuoteen 2021.
- Muistiystävällinen Helsinki -verkoston vuosittain järjestettävät aivoterveysmessut keräsivät 370 ikääntyntä muistiasioiden äärelle v. 2022. Vuoden 2023 messut ovat suunnitteilla.
- Osana ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen -hanketta on käynnistetty vertaisryhmiä ja sosiaalista kuntoutusta.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

¹Ulkomaalaistaustaisuudella tarkoitetaan seuraavia vaihtoehtoja: a) nuori itse on syntynyt Suomessa, mutta molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi muualla tai b) nuori ja molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi on syntynyt muualla.

²HYTE-kerroin-indikaattori

³Kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²

5. Hyvät väestösuhteet

- Toimenpiteet: 17 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 27 kpl
- Seurantamittarit: 11 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävä kehityksen tavoitteita

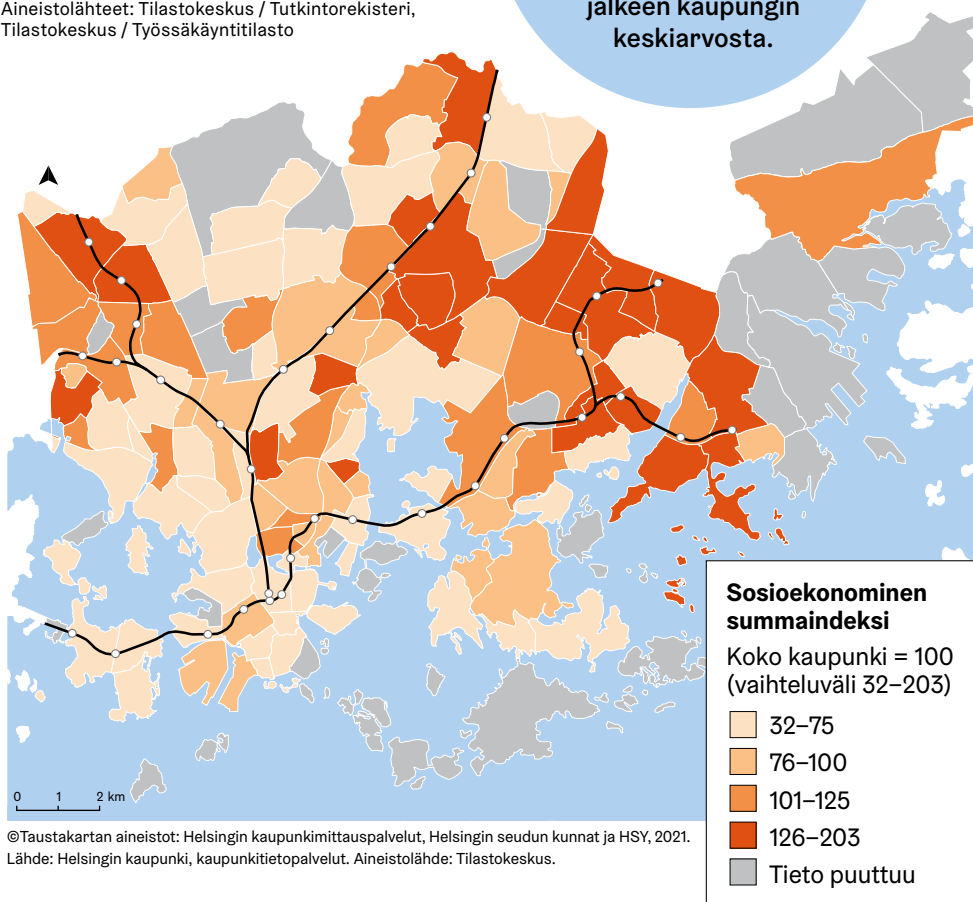
Valtaosa kokee, että asuinalueella vallitsee hyvät väestösuhteet. Silti alueiden väliset erot sosioekonomisen tekijöiden mukaan tarkasteltuna ovat kasvaneet.

Sosioekonomisen summaindeksin arvo Helsingin osa-alueilla 2021*

*Sosioekonominen summaindeksi on muodostettu alueen työttömyysasteen, vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden ja alimpaan tuloviidenkseen kuuluvien osuudesta, jotka on suhteutettu kaupungin keskitasoon (Helsinki = 100).

Aineistolähteet: Tilastokeskus / Tutkintorekisteri, Tilastokeskus / Työssäkäyntitilasto

Alueiden väliset erot ovat kasvaneet viime vuosina. Sosioekonomisesti alimpaan kymmenykseen lukeutuvat alueet ovat jääneet entistä enemmän jälkeen kaupungin keskiarvosta.

Helsinkiiläisistä

4%

25–64-vuotiaista oli pitkäaikaisella toimeentulotuella v. 2021¹

Lähde: THL/toimeentulorekisteri

6%

oli pitkäaikaistyöttömiä työvoimasta v. 2021 (+2 %-yks. enemmän kuin v. 2020)

Lähde: TEM

4%

25–64-vuotiaista oli työkyvyttömyyseläkkeellä v. 2022¹

Lähde: Eläketurvakeskus

¹ HYTE-kerroin-indikaattori

Millaiset ovat helsinkiläisten väestösuhteet?

Vajaa puolet lapsista on osallistunut koulun asioiden suunnitteluun lukuvuoden aikana.

Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun v. 2021, 4.- ja 5.-luokkalaiset

 47%

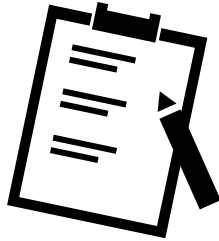
(-4 %-yks. vähemmän kuin v. 2019)

Lähde: THL/Kouluterveyskysely

Yleisintä on koulun yhteisten sääntöjen tai koulun tapahtumien suunnitteluun osallistuminen.

Alkuisväestön osallisuuden kokemus on erityisen hyvä, jos osallistuu aktiivisesti jonkun yhdistyksen tms. toimintaan ja kokee elämänlaatunsa hyväksi.

Lähde: Erjansola, 2022, aineistolähde: PKS-hyvinvointikysely

Väestöryhmien väliset suhteet asuinalueellani ovat hyvät, kevät 2023

 66%

(-11 %-yks. vähemmän kuin keväällä 2022)

Lähde: Helsinki-barometri

Ikä on yhteydessä käsitykseen alueen väestösuhteista. Mitä vanhempi, sitä yleisemmin hän arvioi väestöryhmien väliset suhteet alueella hyväksi.

Lähde: Hirvonen, 2022, aineistolähde: Helsinki-barometri

Yli puolet juttelee vähintään viikoittain naapureidensa kanssa ja vain 8 % ei jutellut koskaan. Tavallisinta juttelu oli iäkkäillä, pitkään alueella asuneilla, omistusasukkailla ja kahden vanhemman perheillä.

Lähde: Hirvonen, 2022, aineistolähde: Helsinki-barometri

Runsa neljännes on huolissaan asuinalueella esiintyvistä katuväkivallasta ja rikollisuudesta, myös yhtä usea on huolissaan huumekaupasta ja huumeiden käytöstä.

Kaupunkilaisten huoli asuinalueella esiintyvistä katuväkivallasta ja rikollisuudesta, v. 2021

27%

Huolestuneisuus huumekaupasta v. 2021

29%

Lähde: Turvallisuustutkimus

Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä v. 2022

20–64-v.

66%

65–74-v.

85%

yli 75-v.

90%

Kokemus esteistä ja huolista sähköisten palveluiden käytössä on selkeästi muita yleisempää ikääntyneillä ja niillä helsinkiläisillä, joilla on matala koulutustausta (75 % vrt. korkea koulutus 64 %).

Lähde: THL/FinSote & Terve Suomi

Miten toimenpiteet etenevät?

- Osana Lapsiystävällinen kunta -työtä kehitetään lapsiystävällistä palautemallia, lapsivaikutusten arviointia, puututaan koulukiusaamiseen sekä vahvistetaan turvallisuuden kokemuksia kaupunkitilassa. Lisäksi lasten oikeuksia koskeva täydennyskoulutus suunnitellaan ja laadittu.
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen alueelliset yhteistyörakenteet on perustettu tukemaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Työssä on tunnistettu huolta herättäviä ilmiöitä, esim. lasten huumausainien myynti, lisääntynyt väkivalta sekä sosiaalisen median lieveilmiöt.
- Työkykyisempi Stadi -hanke loppui v. 2022. Hankkeen aikana n. 70 ammattilaista SOTE- ja työllisyyspalveluita suoritti työkykykoordinaattorikoulutuksen.
- V. 2022 järjestettiin yhteensä 14 digitaitoihin liittyvää koulutusta niille helsinkiläisille, joilla oli todettu digitaitojen puutteen olleen yksi este työnsaannille. Yhteensä koulutuksiin osallistui 146 asiakasta ja heistä valtaosa koki omien taitojensa parantuneen koulutuksessa.
- Ikääntyneille suunnattu digiystävä-malli on otettu käyttöön.
- Vihapuheen ennaltaehkäisyyn, turvallisten yhteisöjen pelisäännöt sekä epäsuotuisten ryhmäilmiöiden ehkäisemisen koulutuksiin on osallistunut n. 450 työntekijää.
- Kaupunkilaisille suunnattu viestintämateriaali osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista on laadittu ja käännetty usealle kielelle sekä selkosuomeksi.
- Paikallisen osallistumisen vahvistamiseksi kaupunkiudistusalueilla on käynnistetty ja kokeiltu uutta kaupunkilaiskeskustelujen toimintamallia.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

6. Turvallinen ja kaunis kaupunki

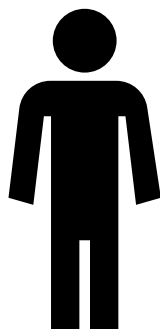
- Toimenpiteet: 18 kpl
- Toimenpiteiden prosessimittarit: 23 kpl
- Seurantamittarit: 6 kpl

HYTE-työ toteuttaa kestävä kehityksen tavoitteita

Laskusta huolimatta valtaosa pitää edelleen omaa asuinalueetta viihtyisenä sekä kokee oman asuinalueensa viikonloppuisin turvallisenä. Silti Helsingin asuinalueiden välillä on huomattavia eroja asukkaiden turvallisuuden tunteen kokemuksissa.

Vuonna 2023 helsinkiläisistä

82%

koki oman asuin-
alueensa viihtyisenä

(-9 %-yks. vähemmän
kuin keväällä 2022)

Lähde: Helsinki-barometri

79%

koki oman asuinalueensa
viikonloppuisin turvallisenä

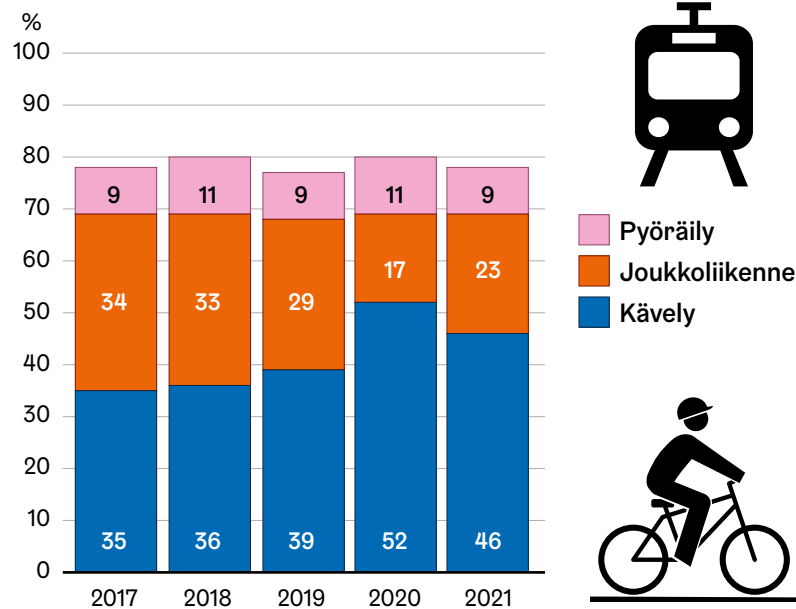
(-7 %-yks. vähemmän
kuin keväällä 2022)

Lähde: Helsinki-barometri

Asuinalueen turvattomuutta kokevat yleisimmin yhtäältä nuorimmat ja toisaalta vanhimmat. 40–49-vuotiaat kokevat alueensa yleisimmin turvalliseksi myös viikonloppuisin. Miehet kokevat asuinalueensa turvalliseksi huomattavasti useammin kuin naiset.

Lähteet: Hirvonen, 2022 ; Keskinen & Kainulainen-D'Ambrosio, 2022, aineistolähteet: Turvallisuustutkimus & Helsinki-barometri

Kestävät kulkumuodot pääasiallisen kulkumuodon mukaan

Lähde: Kaupunkiympäristön toimiala

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä/10 000 vastaavan ikäistä, v. 2021¹

302

(29 kpl vähemmän
kuin v. 2020)

Lähde: THL/hoitoilmoitusrekisteri
¹HYTE-kerroin-indikaattori

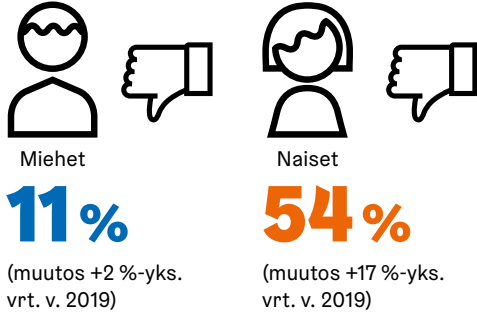

Koetaanko Helsinki turvallisena ja kauniina kaupunkina?

Yli puolet nuorista tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua edeltävän vuoden aikana.

Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua edeltävän vuoden aikana¹ v. 2021

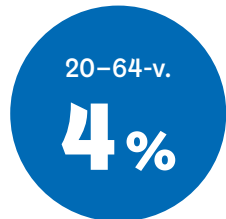

Nuorten turvattomuuden kokemukset näyttävät kasautuvan. Esim. häirinnän kokemukset ovat todennäköisempää, jos nuori on kokenut koulukiusaamista, fyysistä uhkaa, tai syrjintää edeltävän vuoden aikana.

Lähde: Määttä, 2022, aineistolähde: THL/ Kouluterveyskysely, Helsingin aineisto

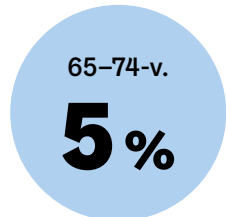
Helsinki nuoret kohtaavat häirintää erityisesti julkisissa tiloissa (esim. kaupakeskukset, kadut) sekä puhelimessa tai internetissä.

Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokevat, v. 2022

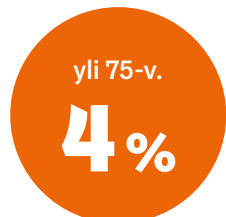
Helsingin asuinalueiden välillä on huomattavia eroja siinä, kuinka turvallisina niiden asukkaat kokevat alueensa. Turvattomuutta perjantai- tai viikonloppuillalaisin asuinalueella kokevien osuuden peruspiiritason vaihteluväli on 3–33 %. Asuinalueiden väliset erot ovat kuitenkin säilyneet melko samansuuruisina aiempiin vuosiin verrattuna.

Lähde: Keskinen, 2022, aineistolähde: Turvallisuustutkimus

Helsingin turvallisuustutkimuksen 2021 avovastauksissa korostuivat sosiaaliset pelot kuten huoli muiden ihmisten epäilyttävästä käytöksestä sekä liikennekäyttäytymiseen liittyvät huolet. Vastajat kokivat turvattomuutta myös läheistensä sekä itseään haavoittuvampiin ryhmiin kuuluvien puolesta. Häiriökäyttäytymiseen liittyvät huolet olivat yleisempiä kuin v. 2018 tutkimuksessa. Ratkaisuksi sosiaaliin ongelmiin ehdotettiin toisaalta lisää poliisin läsnäoloa ja toisaalta parempia ennaltaehkäiseviä palveluja, kuten panostusta päihde- ja mielenterveysyöhön.

Lähde: Erjansola, 2023, aineistolähde: Turvallisuustutkimus

Miten toimenpiteet etenevät?

- Koulukiusaamisen vastaista ohjelmaa KVO13 toteutetaan aktiivisesti.
- Toimialat ovat tunnistaneeet keinovalikoiman ja toimenpiteet, joilla koulujen pihojen liikunnallisuutta on mahdollista parantaa (esim. koulujen pihoille asennetaan yhteensä 2 000 telineitä eli 4 000 runkolukittavaa pyöräpysäköintipaikkaa lähivuosina).
- Rakaskin ihminen voi satuttaa -kampanja tavoitti n. 45 000 nuorta Instagramissa, 47 600 Snapchatissa ja 109 000 Tiktokissa. Osoite: hel.fi/viisisormea.
- Kaupunkiturvallisuuden tilannekuvaraportti on valmistunut. Raportti sisältää kaupunkiturvallisuuden indikaattoritietoja sekä mahdollistaa ilmiön pidemmän aikavälin kehityksen seurannan.
- V. 2022 aikana valmistui 14 uutta taiteen prosenttiperiaatteen mukaista taideteosta.
- Kaupunkitilojen yhteiskehittäminen (place-making) on vahvasti käynnissä kaupunkiuudistusalueilla. Lapset ja nuoret ovat osallistuneet työpajoihin ja kaupunkitilatutkimus on toteutettu.
- Kävelyn edistämisen suunnitteluohjeen työryhmä on perustettu.
- Vilkasliikenteisimpien katujen suojatiet on kartoitettu ja luokiteltu. Parantamistoimenpiteiden suunnittelu on käynnistynyt.
- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien tilannekuvan laatiminen on käynnissä.

Lähde: HYTE-toimenpiteiden seuranta

Yhteenveto

Keskeisimmät nostot helsinkiläisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta

Fyysinen toimintakyky

- Liikunnallinen elämäntapa on aiempaa yleisempää helsinkiläisten keskuudessa ja monissa liikkumista kuvaavissa indikaattoreissa on havaittavissa myönteistä kehitystä.
- Aiempaa harvempi ikääntynyt kokee toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi.
- Ikääntyneiden liikkumista on edistetty monin tavoin, mm. liikkumissopimuksia on tehty kattavasti ja liikkumista edistävät etäpalvelut ovat tavoittaneet ikääntyneitä hyvin.
- Toisen asteen opiskelijat voivat osallistua hyvinvointikahviloihin kaikissa oppilaitoksissa. Myös liikuntacoach-toiminta on suosittua kyseisessä ikäryhmässä.

- Kolmannes helsinkiläisistä kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi. Koetussa terveydessä on selkeät erot koulutusryhmien välillä.
- Väestöryhmittäiset erot elintavoissa, terveydessä ja liikkumisessa ovat pääsääntöisesti kasvaneet.

Psyykinen hyvinvointi

- Puolet helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi.
- Kaupunkilaisten, joiden työnsaannin yhtenä esteenä on ollut heikko digitaalito, taitotaso on kehittynyt digikoulutuksien myötä.
- Lapsille ja nuorille opetetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja kaikissa peruskouluissa.

- Mielen hyvinvoinnin haasteet koettelevat kaupunkilaisia monin eri tavoin ja ovat aiempaa yleisempiä.
- V. 2021 pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli 2 %-yks. yleisempää kuin aiempina vuosina.
- Runsas joka kymmenes nuori mies oli koulutuksen ulkopuolella (ei ole suorittanut peruskoulun jälkeistä tutkintoa tai ei ole opiskelija) v. 2021.
- Koulutusryhmittäiset erot koetussa elämänlaadussa ovat selkeät. Korkeammin koulutetut kokevat elämänlaatunsa paremmaksi kuin muut.

Sosiaalinen hyvinvointi

- Osallisuuden kokemus on erityisen hyvä niillä, jotka osallistuvat aktiivisesti erilaisten yhdistysten tms. toimintaan ja kokevat elämänlaatunsa hyväksi.
- Kaupunkilaisten osallisuutta, toimijuutta ja vaikutusmahdollisuuksia on vahvistettu kaupunkilaiskeskusteluin kaupunkiuudistusalueilla. Myös viestintämateriaalia kaupunkilaisille siitä, miten kaupunkilaisena voi vaikuttaa on luotu usealla kielellä ja selkosuomeksi.
- Kaupungin taide- ja kulttuuritoiminnalla on tavoitettu väestöryhmiä, joiden osallistuminen kulttuuritoimintaan on ollut aiemmin vähäisempää.

- Helsinkiläisten kokema yksinäisyys on yleistynyt.
- Yksinäisyys heijastuu heikompaan koettuun elämänlaatuun ja elämään tyytyväisyyteen.
- Ikääntyneiden elämänhallintataidoista, fyysisestä toimintakyvystä, toimeentulosta ja sähköisten palvelujen käytöstä on kasvava huoli.

Elinympäristö

- Laskusta huolimatta oman asuinalueen koettu viihtyisyys on pysynyt korkealla tasolla.
- Valtaosa pitää edelleen omaa asuin-aluetta turvallisena viikonloppuiltasinkin.
- Lasten ja nuorten tietoisuutta siitä, että miten toimia kohdatessa lähisuhteikävaltaa, on parannettu erillisellä kampanjalla. Kampanja tavoitti hyvin nuoret ja lapset.
- Kaupunkitilan viihtyisyyttä on parannettu prosenttitaideteoksilla.
- Kaupunkitilojen yhteiskehittäminen on käynnissä kaupunkiuudistusalueilla yhdessä lasten ja nuorten kanssa.

- Asuinalueiden välillä on selkeät erot turvallisuuden kokemuksessa, vaikka ero on säilynyt samansuuruisena viime vuosina.
- Sosioekonomisesti alimpaan kymmenykseen lukeutuvat alueet ovat jääneet entistä enemmän jälkeen kaupungin keskiarvosta.
- Nuorten tyttöjen kokema häirintä on yleistä ja yleistynyt aiempaan verrattuna.

Helsingin HYTE-työn keskeinen tavoite on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja eriarvoisuuden vähentyminen. Vaikka monissa hyvinvoinnin ja terveyden ilmiöissä on tapahtunut myönteistä kehitystä, huolestuttavaa on kuitenkin havaita väestöryhmittäisten erojen kasvu lukuisissa terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä indikaattoreissa. Myös asuinalueiden väliset erot sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan ovat kasvaneet.

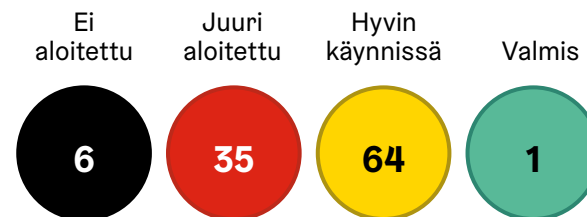
Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemisen yhteenveto

Miten toimenpiteet ovat edenneet tähän mennessä?

- Toimenpiteitä on kohdennettu lapsille ja nuorille, ikääntyneille sekä jonkin verran kaikille ikäryhmille. Työkäisille suunnattuja toimenpiteitä on kuitenkin jonkin verran vähemmän. Myös kaupunkilaiset osallistuvat toimenpiteiden toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, esimerkiksi Lapsiystävällinen kunta -työ osallistaa ja kysyy lapsien ja nuorten näkökulmia osana toteutusta. Ikääntyneiden liikkumissopimukset tehdään yhteistyössä ikääntyneitä kuunnellen.
- Useat toimenpiteet ovat onnistuneet tavoittamaan kaupunkilaisia, jolle toimintaa on erityisesti kohdennettu ja joiden osallistumista on tavoiteltu. Esimerkiksi digitaito-koulutus tavoitti hyvin ne työnhakijat, joiden työnsaannin esteenä on ollut heikko digitaito. Alueelliset Helsingin kulttuurityön mallit ja tuki kotona asuvien ikääntyneiden kulttuuri-toiminnalle ovat tavoittaneet kaupunkilaisia, jolle taiteen ja kulttuurin harrastaminen on ollut harvinaisempaa.
- Kaupunki on tuottanut viestintämateriaalia monipuolisesti, esim. kaupunkilaisten vaikuttamismahdollisuuksista ja vapaaehtoistoiminnasta. Ikääntyneille on postitettu palveluopas, nuorille suunnattu chat-palvelu on avattu sosiaali- ja terveyspalveluissa ja terveellisen ravitsemuksen palvelukuvauksia on terävöitetty nettisivuilla.
- Toimenpiteissä on huomioitu alueet. Esimerkiksi kaupunkiuudistusalueilla on käyty kaupunkilaiskeskusteluita ja alueelliset yhteistyörakenteet on perustettu tukemaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Myös alueelliset kulttuurityön mallit ovat käynnissä.

- Kaupungin henkilöstölle eri toimialoilla on järjestetty runsaasti koulutusta hyvinvoinnista ja terveydestä. Koulutuksia on järjestetty mm. mielen hyvinvoinnin teemoista, omahoitopalveluista, terveellisestä ravitsemuksesta, päihteidenkäytön puheeksiotosta, tunne- ja vuorovaikutustaidoista, vihapuheesta ja lähisuhdeväkivallan ehkäisystä.
- Hyvinvointisuunnitelmasta nostetut vuositavoitteet osaksi kaupungin talousarviota ovat sitouttaneet toimialoja kaupunkiyhteiseen tekemiseen, esimerkiksi Suomen harrastamisen mallin käyttöönotto, lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin varhaisen tuen vahvistaminen sekä ikääntyneiden liikkumisen edistäminen.
- Monissa toimenpiteissä on toteutettu kartoituksia tai kyselyitä, jotta toimenpiteitä voidaan räätälöidä paremmin. On esimerkiksi selvitetty ja analysoitu kaupunkilaisten päihteidenkäyttöä, turvallisuutta sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmia. Nämä kartoitukset ovat muodostaneet ajankohtaista tilannekuvaa kaupunkilaisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

- Vaikka toimenpiteet ovat pääsääntöisesti hyvin käynnissä, on vielä matkaa tavoitteiden toteutumiseen.
- Usean toimenpiteen osalta on vielä myös epäselvää, kuinka hyvin ne tavoittavat kaupunkilaiset tai kuinka onnistuneena kaupunkilaiset ovat kokeneet toimenpiteen myötä järjestetyt aktiviteetit. On liian aikaista arvioida toimenpiteiden vaikutuksia kaupunkilaisten hyvinvointiin.
- Muutamien toimenpiteiden etenemistä ovat hidastaneet muutokset toimintaympäristössä (esim. leikkipuistojen henkilöstösiirtojen vaikutus vauvaperheohjaukseen, sote-uudistuksen myötä tapahtuneet rakenteelliset muutokset ja Apotti-integraatioiden suunniteltua pidempi kesto). Myös kaupunkitasoisen ehkäisevän päihdetyön uudistaminen on viivästynyt toiminnan uudelleenjärjestämisen vuoksi.
- Hyvinvointisuunnitelman sisällöllä ei yksin ratkaista kaupunkilaisten hyvinvoinnin haasteita. Toiminnan vaikuttavuuden sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen arvioimiseksi tulisi laajemmin kaupunkitasolla tarkastella niin toimialojen perustyön kuin erilaisten ohjelmien panoksia kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimenpiteitä yhteensä: **106 kpl**

Ensimmäisen seurantatiedon valossa Helsingin hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet etenevät hyvin.

Aineistolähteet

- THL/Kouluterveyskysely
- THL/FinSote & Terve Suomi
- Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely 2021
- Helsingin kaupunki/Helsinki-barometri
- Helsingin kaupunki/Turvallisuustutkimus
- Työ- ja elinkeinoministeriö/Työnvälitys-tilasto
- Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto
- THL/Toimeentulorekisteri
- Eläketurvakeskus/Eläkerekisteri
- Tilastokeskus/Tutkintorekisteri
- THL/Hoitoilmoitusrekisteri ja laitoshoidtoa koskevat tilastot
- Tilastokeskus / Tulo- ja varallisuustilasto

Käsitelmääritelmä

Kuntien HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Rahoituksen suuruuteen vaikuttaa kunnan asukasluvun lisäksi kahdenlaisten indikaattorien eli toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden skaalatut arvot. Tässä julkaisussa on nähtävillä tämän hetkiset tulosindikaattorit ja niiden tuorein luku Kunta-Helsingin osalta. Kunnan saama summa lasketaan tietyllä kaavalla, jonka pohjalta **KUNTA-HELSINGIN HYTE-kerroin v. 2021 oli 67 pistettä (skaala 0–100) ja euromääräisesti 19,1 €/asukas**. Lisätietoa [THL:n sivuilta](#).

Kirjallisuuslähteet

Ahlgren-Leinvuo H., Erjansola J., Joensuu M. ym. 2022.

Pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvointi ja terveys. Pääkaupunkiseudun hyvinvointikyselyn 2021 tuloksia.
Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Tutkimuksia 2022:1.

Erjansola, J. *Osallisuus on yhteyttä ja merkityksellisyyttä -havaintoja helsinkiläisten osallisuuden kokemuksista.*
Kvartti. 01.02.2022

Erjansola, J. *Viihtyisyyttä mutta myös epäjärjestyksen pelkoa – helsinkiläiset kommentoivat kaupunkiturvallisuutta.*
Kvartti. 19.01.2023

Hirvonen, J. *Helsingin asuinalueilla viihdytään, muuttohalukkuus silti barometrin mukaan kasvanut.* Kvartti. 29.06.2022

Hirvonen, J. *Naapurien kanssa juttelu ja naapuriapu – Helsingin turvallisuustutkimuksen tuloksia.* Kvartti. 10.01.2023

Keskinen, V. *Helsinginkiläisten turvattomuuskokemuksissa suurta aluevaihtelua – erot asuinalueiden välillä eivät ole kuitenkaan syventyneet.* Kvartti. 21.06.2022

Keskinen, V. & Kainulainen-D'Ambrosio, K. *Oma asuinalue ja Helsingin keskusta koetaan turvallisina paikkona - tuloksia kaupungin turvallisuustutkimuksesta.* Kvartti 1/2022. 12.05.2022

Määttä, S. 2022. *Helsinginkiläisnuorten hyvinvoinnin ulottuvuudet – perhetaustan ja kasvuympäristön yhteydet koettuun hyvinvointiin.* Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Tutkimuksia 2022:2.

Tiedustelut

Stina Högnabba,
puh. +358 50 402 0817
Suvi Määttä,
puh. +358 40 588 7891
etunimi.sukunimi(at)hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut

Osoite

PL 550, 00099 Helsingin
kaupunki
(Työpajankatu 8)

Tilaukset, jakelu

p. 09 310 43297
kaupunkitieto@hel.fi

Kuviot

Suvi Määttä,
kartta s. 11
Jukka Hirvonen

Saavutettavuus

Kuvioiden datat saa
saavutettavassa
muodossa osoitteesta
kaupunkitieto(at)hel.fi

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Verkkojulkaisu
ISSN 2954-176X